

Εργαστήριο 2: «Τα δικαιώματά μας»

Το εργαστήριο αυτό έχει σκοπό να βοηθήσει τους μαθητές να (ανα)γνωρίσουν τα δικαιώματά τους, καθώς και τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων, έτσι ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν ίσα δικαιώματα και αξίζουν ίσης αντιμετώπισης, ανεξάρτητα από τις επιμέρους διαφορές τους.

Η συνειδητή ένταξη τους σε ομάδες με κοινά χαρακτηριστικά, η αναγνώριση και η αποδοχή των ομάδων με «διαφορετικά» από αυτούς χαρακτηριστικά, καθώς και η αναγνώριση και η αποδοχή των δικαιωμάτων των «διαφορετικών» αυτών ομάδων προωθεί μέσω της ενσυναίσθησης τις δημοκρατικές συμπεριφορές και αξίες.

Οι μαθητές προσεγγίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, «μπαίνοντας» στη θέση άλλων παιδιών, των οποίων τα δικαιώματα καταπατώνται. Ο προβληματισμός που αναπτύσσεται σχετικά με τις «διαφορετικές» συνθήκες ζωής των «διαφορετικών» παιδιών οδηγεί στην ανάδειξη της αναγκαιότητας του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αποδοχής του «διαφορετικού».

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ:	Σε μαθητές όλων των τάξεων του Γυμνασίου.
ΣΤΟΧΟΙ:	• Να αναπτύξουν οι μαθητές δεξιότητες δημιουργικής συζήτησης και ενσυναίσθησης. • Να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές συνθήκες ζωής συνομηλίκων τους ανά τον κόσμο. • Να συνειδητοποιήσουν ότι είναι μέλη πολλών ομάδων ταυτόχρονα, ανάλογα με το κοινό χαρακτηριστικό που τους ενώνει με τους άλλους. • Να καλλιεργήσουν την αίσθηση του ανήκειν σε διαφορετικές ομάδες. • Να ενθαρρυνθούν για την υιοθέτηση συμπεριφορών που προάγουν την αποδοχή του διαφορετικού. • Να αποκτήσουν συνείδηση των δικαιωμάτων τους και να προβληματιστούν για τις περιπτώσεις που αυτά καταπατώνται.
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	2 διδακτικές ώρες

ΓΝΩΣΤΙΚΑ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ
ΣΥΝΔΕΘΕΙ:

- *Νεοελληνική Γλώσσα*, ενότητα 8 «Συζητώντας για σύγχρονα κοινωνικά θέματα» (κείμενα 8, 10, 13 και 15), Γ΄ Γυμνασίου, ενότητα 3 «Είμαστε όλοι ίδιοι, είμαστε όλοι διαφορετικοί», ενότητα 4 «Ενωμένη Ευρώπη και Ευρωπαίοι πολίτες» (κείμενο 6 «Η Ευρώπη του κόσμου» και κείμενο 7 «Μετανάστες – είλωτες της Ευρώπης»), ενότητα 5 «Πόλεμος και Ειρήνη» (κείμενο 6 «Μια γενιά που της έκλεψαν το χαμόγελο»), ενότητα 6 «Ενεργοί πολίτες για την υπεράσπιση οικογενειακών αξιών» (κείμενα 5, 7 και 8).
- *Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή*, Γ΄ Γυμνασίου «Ανθρώπινα δικαιώματα» (κεφάλαιο 14).
- *Νεοελληνική Λογοτεχνία*, Α΄ Γυμνασίου: Μ. Κλιάφα «Ο δρόμος για τον παράδεισο είναι μακρύς», Λ. Ψαραύτη «Ο Κωνσταντής», Β΄ Γυμνασίου: Α. Τσέχωφ «Ένας αριθμός», Δ. Χριστοδούλου «Για ένα παιδί που κοιμάται», Τέλλος Άγρας «Το ξανθό παιδί», Νικ. Βρεττάκος «Το παιδί με τα σπίρτα».
- *Ιστορία*, Α΄ Γυμνασίου, κεφάλαιο 4 (σελ. 59) Η πηγή του Ηροδότου «Και το όνομα μόνο των Περσών προκαλούσε τρόμο», Γ΄ Γυμνασίου: Μικρασιατικός Πόλεμος, Προσφυγικό Ζήτημα, Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.
- Σχολική και Κοινωνική Ζωή.

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ
ΜΕΣΑ:

- Καρτέλες ισάριθμες με τους μαθητές (δίνονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#)).
- Φύλλα εργασίας (δίνονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β1](#) και [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β2](#), αν χρησιμοποιηθούν ηλεκτρονικοί υπολογιστές).
- Χάρτης δικαιωμάτων σε φωτοτυπίες ισάριθμες με τους μαθητές (δίνεται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ](#)).
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές (προαιρετικά).

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1η διδακτική ώρα

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες αποτελούν παιχνίδια ανακάλυψης του «ανήκειν» σε διαφορετικές ομάδες, ανάδειξης ομοιοτήτων και διαφορών, δημιουργικής αφήγησης / αναπαράστασης διαφορετικών βιωμάτων, εξάσκησης της φαντασίας, ταύτισης με «διαφορετικούς» ανθρώπους και αναγνώρισης βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι ομαδοσυνεργατικές αυτές δραστηριότητες είναι ασκήσεις βιωματικής ενσυναίσθησης, που εμπλέκουν ενεργητικά όλους τους συμμετέχοντες και ισχυροποιούν τη δυναμική της ομάδας.

Ο εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές ότι στη διάρκεια αυτής της ώρας θα παίξουν παιχνίδια που θα τους βοηθήσουν να αναγνωρίσουν τα κοινά τους χαρακτηριστικά και να διαμορφώσουν πολλών ειδών ομάδες.

Δραστηριότητα 1. «Οι ομάδες των άλλων» (10΄).

Στην πρώτη αυτή δραστηριότητα οι μαθητές κινούνται ελεύθερα μέσα σε μια άδεια από θρανία και καρέκλες τάξη και ο εκπαιδευτικός τους ζητά να αλλάξουν τρόπο βαδίσματος και κίνησης και να περπατήσουν σαν να ήταν «όλοι άντρες», «όλοι γυναίκες», «όλοι νέοι», «όλοι γέροι», «όλοι τυφλοί», «όλοι μεθυσμένοι», «όλοι άνθρωποι με κινητικά προβλήματα».

Με τη δραστηριότητα αυτή ασκείται η φαντασία, απελευθερώνεται το σώμα και συνειδητοποιούνται ποικίλα χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν τις ατομικές και άλλες διαφορές. Οι μαθητές μιμούμενοι τα χαρακτηριστικά αυτών των «άλλων» ομάδων εξοικειώνονται με το διαφορετικό.

Κατά τη διάρκεια αυτής της δραστηριότητας είναι σκόπιμο ο εκπαιδευτικός να υπονομεύει στο μέτρο του δυνατού την ισχύ των στερεοτυπικών αντιλήψεων με σύντομα σχόλια σχετικοποίησής τους που προβληματίζουν τους μαθητές: *Όλοι οι άντρες περπατούν με τον ίδιο τρόπο; Δεν υπάρχουν γυναίκες που δεν περπατούν χαριτωμένα και αυτάρεσκα; Όλοι οι γέροι είναι ανήμποροι; Σκεφθείτε πόσες ικανότητες έχει ένας τυφλός που περπατάει μόνος του στο δρόμο.*

Δραστηριότητα 2. «Οι ομάδες μας» (15΄).

Στη συνέχεια και καθώς οι μαθητές συνεχίζουν να κινούνται ελεύθερα στον χώρο, ο εκπαιδευτικός φωνάζει δυνατά κάποιο χαρακτηριστικό τους και οι μαθητές θα συγκροτούν ομάδες ανακαλύπτοντας ποιος άλλος από τους συμμαθητές τους έχει το ίδιο χαρακτηριστικό.

Για παράδειγμα, ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να χωριστούν σε ομάδες ανάλογα με:

- Τον μήνα της γέννησής τους.
- Τον αριθμό των μελών της οικογένειας.
- Τον τόπο της καταγωγής τους.
- Το νούμερο των παπουτσιών τους.
- Το είδος της μουσικής που ακούν.
- Το μάθημα που τους αρέσει.

«Όσοι ακούτε την ομάδα στην οποία ανήκετε θα μετακινείστε σε διαφορετικά σημεία στην τάξη». Ο εκπαιδευτικός μετακινείται και καθορίζει πού στέκεται η κάθε ομάδα.

Ο εκπαιδευτικός λέει: «Εδώ όσοι έχουν γεννηθεί τον Ιανουάριο και στη σειρά οι υπόλοιποι ανά μήνα...».

«Εδώ όσοι ανήκουν σε διμελή οικογένεια, τριμελή εδώ, τετραμελή...».

«Εδώ όσοι κατάγονται από νησιά, εδώ όσοι κατάγονται από πρόσφυγες, εδώ οι Βορειοελλαδίτες...».

«Εδώ όσοι φοράνε παπούτσια νούμερο 38, εδώ 39, εδώ 40...».

«Εδώ όσοι ακούνε μουσική ροκ, εδώ όσοι ακούνε ποπ, εδώ το έντεχνο, εδώ το λαϊκό...».

«Εδώ όσοι αγαπούν τα μαθηματικά, όσοι αγαπούν τα αρχαία, εδώ την ιστορία...».

Ο εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές σε συζήτηση αναστοχασμού, διευκολύνοντάς τους να συνειδητοποιήσουν ότι ο καθένας τους μπορεί να ενταχθεί σε πολλές και διαφορετικές ομάδες και να ανακαλύψουν ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι για να συνδεθούν με τους ανθρώπους, όσο διαφορετικοί και αν είναι.

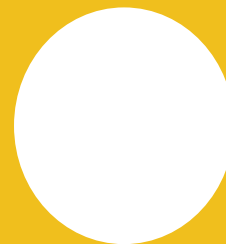
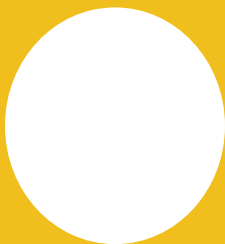
Δραστηριότητα 3. «Εγώ και ο άλλος μου εαυτός» (20΄).

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να καθίσουν σε κύκλο, έτσι ώστε όλοι να βλέπουν όλους και τους παρακινεί να παρατηρήσουν με προσοχή τους συμμαθητές τους και να καταγράψουν σε έναν κατάλογο τα κοινά στοιχεία που εντοπίζουν ανάμεσα στον εαυτό τους και καθένα από τους συμμαθητές τους. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι πράγματα που βλέπουν στους συμμαθητές τους (είδος ρούχων, χρώματα, κ.λπ.) ή και χαρακτηριστικά που γνωρίζουν ή που ανακάλυψαν από τις προηγούμενες δραστηριότητες. Για τη διευκόλυνση των μαθητών, ο εκπαιδευτικός δίνει έναν πίνακα με τα ονόματα όλων των μαθητών της τάξης στην πρώτη στήλη και μια άδεια στήλη δίπλα ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#)).

Παράδειγμα:

ΟΝΟΜΑΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	Κοινά χαρακτηριστικά
Μαρία	Φοράμε κόκκινη μπλούζα
Νίκος	Αγαπάμε τα μαθηματικά, μισούμε τα αρχαία, φοράμε πάντα αθλητικά παπούτσια
Κατερίνα	Μένουμε στην ίδια γειτονιά
Αντώνης	Έχουμε δύο αδέρφια, φοράμε γυαλιά

Η δραστηριότητα αυτή ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των χαρακτηριστικών που κατέγραψε ο κάθε μαθητής. Ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές τώρα να συγκροτήσουν ομάδες με αυτούς που έχουν τα περισσότερα κοινά χαρακτηριστικά. Ο αναστοχασμός γύρω από αυτή τη δραστηριότητα κατατείνει στην επισήμανση των κοινών χαρακτηριστικών που διαπερνούν τις επιμέρους ατομικές ταυτότητες και ιδιαιτερότητές μας και στην ανάδειξη της συμπληρωματικής σχέσης ανάμεσα στην ομοιότητα και τη διαφορετικότητα. Η συνειδητοποίηση αυτή εμπλουτίζει την ατομικότητά μας και δημιουργεί έδαφος φιλίας, αλληλοσεβασμού και συνεργασίας, καθώς και πνεύμα ομαδικότητας.

2η διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1. «Όλοι διαφορετικοί αλλά όχι ίσοι» (40΄).

Οι μαθητές είναι τώρα χωρισμένοι σε ομάδες. Για τις ανάγκες της παρουσίασης, υποθέτουμε ότι έχουν χωριστεί σε πέντε ομάδες. Ο εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές ότι σε αυτήν τη δραστηριότητα οι μαθητές θα γνωρίσουν «άλλους» ανθρώπους, «διαφορετικούς», και μάλιστα παιδιά, και θα προβληματιστούν πάνω στις διαφορικές της συνθήκες ζωής τους.

Ο εκπαιδευτικός δίνει σε κάθε ομάδα ένα Φύλλο εργασίας, το οποίο περιλαμβάνει μία φωτογραφία που παρουσιάζει ένα εργαζόμενο παιδί (Φύλλο εργασίας Α και Ε), ένα παιδί στον πόλεμο (Φύλλο εργασίας Β), ένα παιδί πρόσφυγα (Φύλλο εργασίας Γ) και ένα παιδί ζητιάνο (Φύλλο εργασίας Δ), ερωτήσεις που αφορούν την ταυτότητα, τα παιχνίδια και τη ζωή αυτού του παιδιού και τέλος μια ακόμα φωτογραφία που παρουσιάζει ένα παιδί του «πλούσιου» κόσμου με το οποίο συνδιαλέγεται το παιδί της πρώτης φωτογραφίας. Δίνεται επίσης ο απλοποιημένος Χάρτης των Δικαιωμάτων του Παιδιού ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ](#)) και οι μαθητές αναζητούν ποια από τα δικαιώματα αυτά καταπατώνται στη ζωή του παιδιού της φωτογραφίας, αλλά και τα δικαιώματα που φαίνονται να είναι προστατευμένα στη φωτογραφία του παιδιού από τις πιο πλούσιες χώρες. Τα Φύλλα εργασίας βρίσκονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β](#) σε δύο μορφές. Στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β 1](#) υπάρχουν τα Φύλλα εργασίας που μπορούν να απαντηθούν σε οποιαδήποτε τάξη και στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β 2](#) βρίσκονται τα Φύλλα εργασίας που μπορούν να υλοποιηθούν σε αίθουσα ηλεκτρονικών υπολογιστών, καθώς αξιοποιούνται και τα άρθρα που βρίσκονται στις αντίστοιχες ιστοσελίδες.

Οι μαθητές συμπληρώνουν το Φύλλο εργασίας και παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης το αποτέλεσμα της εργασίας τους.

Παραδείγματα με συμπληρωμένα όλα τα φύλλα εργασίας δίνονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ](#).

Καθώς οι μαθητές παρουσιάζουν τα Φύλλα εργασίας συμπληρωμένα, δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να εξηγήσει στους μαθητές πόσο διαφορετική μπορεί να είναι η ζωή για εκατομμύρια παιδιά στον κόσμο, που ζουν σε άθλιες συνθήκες ζωής και που δεν έχουν στοιχειώδη τροφή, ασφάλεια και αγάπη. Παράλληλα, οι μαθητές καλούνται να προβληματιστούν για το κατά πόσο τα δικαιώματα τα οποία απολαμβάνουν τα παιδιά των πιο πλούσιων χωρών είναι εξασφαλισμένα για πάντα, αν είναι εξασφαλισμένα ισότιμα για όλα τα παιδιά στις χώρες αυτές (προφανώς υπάρχουν διαφορές ανάλογα με την κοινωνική τάξη, το οικογενειακό εισόδημα, το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας κ.λπ.), καθώς και αν αυτή η εξασφάλιση των παιδικών δικαιωμάτων συνέβαινε στις χώρες αυτές και στο παρελθόν. Οι μαθητές, «μπαίνοντας» στη θέση άλλων παιδιών, αναπτύσσουν την ενσυναίσθηση και συνειδητοποιούν τα ποικίλα προβλήματα που υπάρχουν στον κόσμο, καθώς και τις καταπιέσεις που υφίστανται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο προβληματισμός που αναπτύσσεται σχετικά με τις «διαφορετικές» συνθήκες ζωής των «διαφορετικών» παιδιών οδηγεί στην ανάδειξη της αναγκαιότητας του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αποδοχής του «διαφορετικού».

Επίλογος (5´).

Οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν το βίντεο για τα ανθρώπινα δικαιώματα από τις παρακάτω ιστοσελίδες με στόχο να συζητήσουν για περισσότερα ανθρώπινα δικαιώματα και να αναπτύξουν τον προβληματισμό που έχει ήδη αναπτυχθεί.

- <http://www.youthforhumanrights.org/el/what-are-human-rights/universal-declaration-of-human-rights/articles-1-15.html>
- <http://gr.humanrights.com/#/what-are-human-rights>

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β 1](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β2](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ](#)